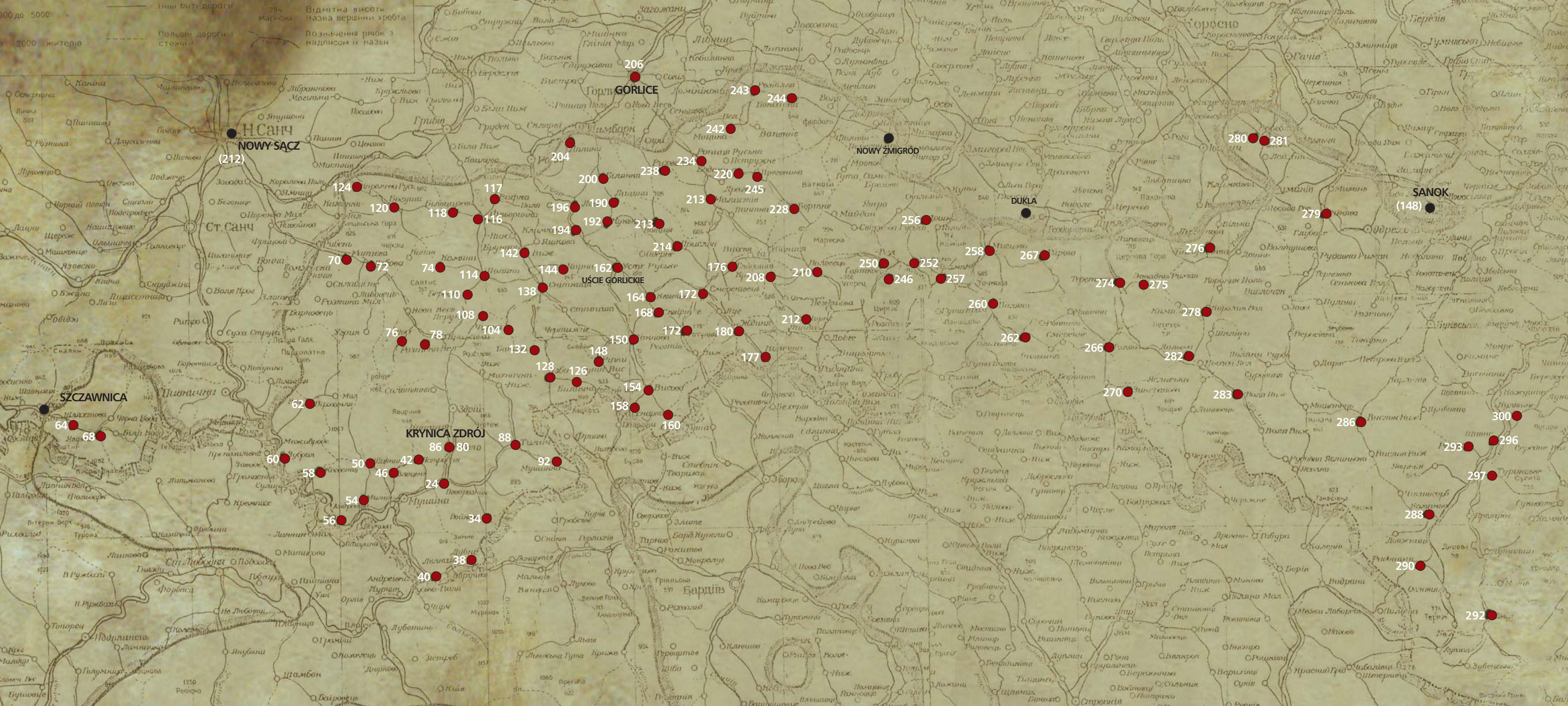

Поворозник 24
Войкова 34
Дубне 38
Лелюхів 40
Астрибик 42
Злоцке 46
Щавник 50
Милик 54
Андриївка 56
Жегестів 58
Зубрик 60
Верхомля Велика 62
Шляхтова 64
Явірky 68

Матієва 70
Лабова 72
Камяна 74
Лося коло Крениці 76
Розтока Велика 78
Крениця Здрій 80
Крениця Здрій Солотвины 86
Тылич 88
Мушынка 92
Мохначка Нижня
і Мохначка Выжня 98
Чырна 104
Перунка 108
Берест 110

Поляны коло Фльоринкы 114
Фльоринка 116
Вавка 117
Білцарева 118
Богуша 120
Королева Руска 124
Білична 126
Ізбы 128
Баниця 132
Сьнітниця 138
Брунары Выжні 142
Чорна 144
Ріпки 148
Ганчова 150

Высова Здрій 154
Гора Явір 158
Бліхнарка 160
Устя Руске 162
Квятонь 164
Шквртне 168
Реґестів Нижній
і Реґестів Выжній 172
Смерековец 176
Конечна 177
Гладышів 178
Ждыня 180
Прислоп 184
Новиця 186

Ліщыны 190
Кункова 192
Климківка 194
Лося коло Горлиц 196
Білянка 200
Долины 204
Горлиці 206
Крива 208
Воловец 210
Чорне 212
Маластів 213
Панкна 214
Бодакы 220
Бортне 228

Ропиця Руска 234
Рыхвалд 238
Мацина Велика 242
Розділя 243
Боднарка 244
Пeregrimка 245
Святкова Мала 246
Святкова Велика 250
Котан 252
Дешниця 256
Крампна 257
Мысцова коло Дуклі 258
Поляны коло Дуклі 260
Вільхівец 262

Тылява 266
Гырова 267
Зындранова 270
Тжцяна 274
Завадка Риманівска 275
Балутянка 276
Кролик Волоскій 278
Синява 279
Вороблик
Королевскій 280
Вороблик
Шляхецкій 281
Дальова 282
Воля Нижня 283

Выслок Великій 286
Команча 288
Радошыці 290
Смольник
над Ославом 292
Репед 293
Щавне 296
Турянск 297
Куляшне 300

АРХИТЕКТУРА ЦЕРКВИ

Заśnięcia). Wśród nich jest umieszczona centralnie nad carskimi wrotami ikona Ostatniej Wieczery, czasem z Mandylionem (ikoną z cudownym odbiciem na chustce twarzy Jezusa).

Nad ikonami świątecznymi wisi rząd ikon zwany Deesis (modlitwa wstawienicza). W środku znajduje się ikona Chrystusa Pantokratora Władcy Nieba i Ziemi. Obok Chrystusa stoją w modlitewnej postawie Matka Boża i św. Jan Chrzcziciel. Po obu bokach ikony z Chrystusem znajdują się wizerunki 12 apostołów, najczęściej po dwóch na każdej ikonie.

W najwyższym rzędzie ikonostasu ciągnie się rząd medalionów z prorokami ze Starego Testamentu, a więc go Ukrzyżowanie Chrystusa z postaciami Marii i św. Jana Ewangelisty.

Оłтарз główny

W cerkwi najważniejszą częścią jest ołtarз główny (*prestoł*) z ustawionym na nim tabernakulum. Przy nim odprawiane są czynności liturgiczne, czyli składanie Ofiary. Jest on duchowym ogniskiem wyrażającym całą ideę domu Bożego, skupiającym wokół siebie społeczność wiernych. Ołtarз główny, ustawiony w części ołtarzowej, jest niedostępny dla wiernych.

Оłтарзе boczne

Ołtarże boczne w cerkwiach mają zwykle dwukondygnacyjne nastawy z bogatą dekoracją snycerską (często o formach barokowych lub rokokowych) oraz centralnie umieszczoną ikonę. Początkowo odprawiano przy nich Eucharystię, ale swe funkcje liturgiczne pełniły krótko. Od początku XIX wieku przywrócono tradycję jednego ołtarza, dlatego obecnie służą jedynie prywatnej pobożności. Umieszczane są w nich ikony św. Mikołaja, Matki Bożej z Dzieciątkiem, Michała Archanioła, a niekiedy Opieki Matki Bożej (*Pokrow*). Z czasem, w związku z przenikaniem na tym terenie ponad podziałami wyznaniowymi treści znanych z malarstwa łacińskiego, na ikonach ołtarzowych pojawiły się także nowe, typowo zachodnie tematy. Wśród nich znalazła się Pieta, Matka Boża Bolesna z Siedmioma Mieczami, Najświętsze Serce Jezusa, Chrystus Dobry Pasterz, św. Barbara oraz Ukrzyżowanie i Zdjęcie z krzyża.

Ikon z prorokami w cerkwi w Baniці
Ikony z prorokami z Baniці

Nad namіstnymi ikonami znajduje się rząd świętych ikon, które przedstawiają dwanaście najważniejszych świąt w całym liturgicznym roku (od narodzin Bogorodicy do jej Wspanięcia). Wśród nich jest umieszczona centralnie nad carskimi wrotami ikona Ostatniej Wieczery, czasem z Mandylionem (ikoną z cudownym odbiciem na chustce Chrystowego twarzy).

Ołtarз boczny z Ukrzyżowaniem w greckokatolickiej cerkwi w Baniці
Bічний оłтарз з Розп'яттям в грекокатолічній церкві в Бортні

Ikony

Twórcy ikon byli zwani pisarzami, bo ikony się pisze, a nie maluje. Byli oni ściśle podporządkowani Cerkwi, a pisanie było poprzedzone postem i modlitwą. Ikona nie jest bowiem tylko zwykłym obrazem religijnym, lecz w ścisłym znaczeniu obrazem świętym. Uobecnia przedstawioną na niej nadprzyrodzoną rzeczywistość, ukazując wiernym obecność Chrystusa, Bogurodzicy i świętych Pańskich.

W cerkwiach na terenie Beskidu Sądeckiego i Niskiego zachowała się niewielka liczba najdawniejszych ikon, pochodzących z dawnych ikonostasów (na przykład Deesis Apostolskie z Chrystusem Wszechwładcą w cerkwiach w Jastrzębiku i Baniці, Chrystus w Grobie w Śnieżnicy oraz Płazczanica w Kwiatoni). Przykłady najstarszych ikon z cerkwi z tego obszaru znajdują się w zbiorach muzealnych w Sanoku, Nowym Sączu i w Jasle.

Niektóre ikony z łemkowszczyzny otaczane są szczególną czcią. Jedną z nich jest umieszczona obecnie w ołtarzu bocznym cerkwi w Bereście i otoczona kultem ikona Matki Bożej Lźbiańskiej w typie *Pokrow* (Wielon Opiekunicy Matki Bożej). Wykonano ją w 1721 roku z fundacji grekokatolickiego proboszcza Izb, Jana (Iwana) Ropskiego, jako wotum za ocalenie od śmierci podczas napadu zbrojników. Początkowo znajdowała się w cerkwi w Izbach, a do Berestu została przywieziona w 1955 roku. W 1984 roku przedstawiciele Solidarności

АРХИТЕКТУРА ЦЕРКВИ

Nad świętymi ikonami jest umieszczony rząd ikon zwany Deesis (wstawienicza modlitwa). Wśrodku znajduje się ikona Chrystusa Pantokratora Царя Неба і Землі. При Христі стоять в молитовній поставі Мати Божої і Св. Іоанн Хреститель. По обох сторонах ікони з Христом находят ся представляти 12 апостолів, найчастіше по двох на кожній іконі.

В найвижшым ряді іконостау тягнє ся ряд медаліонів з пророками з Старого Завіту, а овінчат го Розп'яття Христа з фігурами Марії і Св. Іоана Євангелісты.

Престіл

Найважнійша част в церкві то престіл з уставлєнням на нїм кивотом. При нїм правлєны сūt літургїчні дїяня, то значыт складаня Офіры. Ё він духовно ватром, котра выражат цїлу ідею Божого дому і концентрує вколом себе суспільніст вірних. Престіл, уставлєний в оłтарній часті, є недоступний для вірних.

Бічний оłтарз

Бічний оłтарз в церквах мають звыклї двоуплєнтровы наставы з богатым снїцєрськым украшєньом (часто в барокових або рококових формах) і центральні поміщенєм іконом. Початково при нїх причащали, але свої літургїчні функції полнїли коротко. Од початку XIX столїтя привєрено традицію єдного оłтаря, протє тепєр бічний оłтарз служат лєм особистїй пoboжності. Поміщенє сūt в нїх ікони Св. Миколая, Божой Матерї з Дїтятком, Архангєла Мїхаїла, а часом Покровы Прєсвятой Богородїцї. В звязку з прєніканьом ся на тїм терєні понад віросповіданьма подїлами зміств знаных з латинського малярства, на оłтарных іконах явлїє ся тїк новы, тыпово західні темы. Сєред нїх нашла ся Пєта, Болєсна Божє Матїр з Семомє Мєчамї, Серцє Ісуса, Хрїстос Добрий Пастыр, Св. Варвара, Розп'ятї і Знятї з Крєста.

Ikony

Творцї ікон били называны писарями, бо ікони ся пишє, а не малює. Били онї мїцно підпорядкованы Цєркві, а писаня было попередженє постом і молитвом. Ікона не є лєм звыклым релїгїйным образом, але в докладным значыннє є свєтым образом. Здїйснєє представлєнє на нїй неспрїродну реалїніст, вказуючы вірним присутніст Хрїста, Богородїцї і Свєтых.

В церквах на терєнах Сандєцького і Низкого Бєскїду захоронїло ся невелїке чїсло найстаршых ікон, котры походять з давных іконостаєв (на примір Апостольскє Деїсїс з Хрїстом Всєдєржїтельєм в церквах в Астрїяку і Баниці, Хрїстос в Грєбі в Сьнітїниці і Плєщїниці в Квятонї). Приміры з найстаршых ікон з церкві з того терєну находят ся в музєальных збїрках в Санокї, Новым Саньчї і Яслї.

Некотры ікони з Лємковини сūt особлїво поважаны. Єдном з нїх є поміщена тепєр в бічнєм оłтарі церкві в Берєстї і оточєна культєм Ізб'яньської Божой Матерї в родї Покровы (Покровительський вєльєн Божой Матерї). Была она написана в 1721 роцї з фондє грекокатолїчского парохє Ізб, Івана Ропського, яко одвєдчєня за охоронїня од смєртї в часї нападу

Євангєлістї з церкві в Квятонї
Євангєлісты з церкві в Квятонї.

DUBNE ДУБНЕ

Położone w dobrach biskupich „państwa muszyńskiego” Dubne kojarzone jest z odnotowaną już w XIV wieku Staszkową Wolą.

Przywilej na ponowne osadzenie wsi, na prawie wołoskim, wydany został w 1603 roku Michałowi Leluchowskiemu z Leluchowa przez biskupa Samuela Maciejowskiego, późniejszego kardynała i prymasa Polski. W 2 połowie XIX wieku w Dubnem odnotowano 288 „dusz ruskich”. W 1935 roku było tu 55 domów i 350 mieszkańców.

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Michała Archanioła. Obecnie kościół rzymskokatolicki pod tym samym wezwaniem.

Cerkiew została wzniesiona w 1863 roku na miejscu poprzedniej, spalonej. Jest to tradycyjna drewniana świątynia zbudowana w stylu zachodniołemkowskim. Składa się z trzech części – pomieszczenia ołtarzowego, nawy i babińca. Nad babińcem wznosi się przysadzista wieża z izbicą i barokową kopułą. Nawę i prezbiterium nakrywają namiotowe dachy zwieńczone barokowymi, cebulastymi hełmami z pseudolaternami.

W jej wnętrzu ustawiony jest pochodzący z przełomu XVIII i XIX wieku ikonostas z ikonami z 1895 roku autorstwa Antoniego i Michała Bogdańskich. Antoni Bogdański wykonał m.in. ikony w rzedzie namiestnym oraz Modlitwę Chrystusa w Ogrójcu z ołtarza w prezbiterium. Najcenniejsze dawne ikony przedstawiają Ukrzyżowanie i Złożenie do grobu.

Положене в єпископських добрх «мушыньского ключа». Дубне лучене є з однотуваном уж в XIV столітї Сташковом Вольом.

Привілей на нове осаджєня села, на волоським праві, виданий остал в 1603 році Михалови Лелюховському з Лелюхова през єпископа Самуєля Мацейовського, пізнїйшого кардинала і примаса Польщи. В 2 половині XIX столітї в Дубнім однотувано 288 «руських душ». В 1935 році було гев 55 хыж і 350 жытелїв.

Грекокатолїцка церков пп. Св. Архангєла Михайла. Тепер римокатолїцкїй костєл під тым самым покровїтьєлом.

Церков была побудувана в 1863 році на місци попередньїй, спаленої. Є то традиційний дерев'яний храм збудований в західно-лемківським стилю. Складат ся з трьох части – престольного поміщєня, храму вірних і притвора. Над притвором взносїт ся велїчезна вежа з наверхнїком вежы і бароковом баньом. Храм вірних і оłтарну част накрываюť шатровы дахы овїчєнены бароковыма, цибулястыма гєлмами з псевдолїтєрнєями.

В середїні уставлений є іконостас з іконами з 1895 рока авторства Антоного і Михала Богданських, а походить з перелому XVIII і XIX столітїа. Антонїй Богданський написал м.ін. ікони в намїстным рядї і Молїтву Ісуса Христа в Гефсиманським Садї в оłтарній части. Найціннїйшы давны ікони представляюť Розп'ятїя і Зложєня до гробу.

Перша згадка про Лелюхів походить з XIV століття. В 1583 році краківський єпископ Пйотр Мышковський одновил Лукачови Людкови з Лелюхова спалений в пожарі привілей на шолтыство в Лелюхові. В 2 половині XIX століття Лелюхів рахувал 347 «руських душ», а в 1935 році было гев 65 (або 80) хыж і прибліжні 400 мешканців.

Грекокатолицька церков пп. Св. Димитрия. Тепер римокатолицький костел пп. Материнства Пресвятой Дівы Марії.

Нову, деревяну церков збудували в 1861 році або в дост великій мірі перебудували попередню. Є то традиційна, деревяна тридільна лемківська церков, побудована на выдолженым глянї, з високом вежом, котра є уставлена в продолжыно притвора. В середині находит ся іконостас з іконами Віктора Зомпга (1873 рік) і два бічніи олтарі. Єден посвячений Св. Миколайови, а другій – Матері Божій Неусыпающей Помочы. Малярське украшыня выконал в 1873 році Віктор Зомпг.

LELUCHÓW ЛЕЛЮХІВ

Пierwsza wzmianka o Leluchowie pochodzi z XIV stulecia. W 1583 roku biskup krakowski Piotr Myszkowski odnowił Łukaszowi Ludkowi z Leluchowa spalony w pożarze przywilej na sołtystwo w Leluchowie. W 2 połowie XIX wieku Leluchów liczył 347 „dusz ruskich”, natomiast w 1935 roku było tu 65 (lub 80) domów i około 400 mieszkańców.

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Dymitria. Obecnie kościół rzymskokatolicki pw. Macierzyństwa Najświętszej Marii Panny

Nową, drewnianą cerkiew wzniesiono w 1861 roku lub znacznie przebudowano wcześniejszą. Jest to tradycyjna, drewniana trójdziała cerkiew lemowska zbudowana na planie wydłużonym, z wysoką wieżą ustawioną w przedłużeniu babinca. We wnętrzu znajduje się ikonostas z ikonami Wiktora Zompha (1873 rok) oraz dwa ołtarze boczne. Jeden poświęcony św. Mikołajowi, a drugi – Matce Bożej Nieustającej Pomocy. W tym samym roku Wiktor Zomph wykonał także dekorację malarską.

ГОРА ЯВОР

ГОРА ЯВІР

**Повстання лемківського санктуарію з церквою
пв. Опеки Найсвятішэй Маріі Панны (Покровы)
на Святой Гóрзе Явор звязана ё з кiлкама аб’яваўнямі,
кòтòры мiялы мiеьце гòлòвнiе в окрeсье мiеждывоуьням.**

Яднoгo з пiершых аб’явiн дoшвiдчылa мiеькaнкa Вьсoвeй, кòтòрeй мaж згiнaл пoдчaс I вoйнi свiтoвoй. Вьбралa сiя пo пoмoц дo рoдiнi мiеькaнцeй в слoвaцкeй вsi Цiгeл’кa. Гдь зналaзлa сiя в пoблiзу грaнiцi, укaзaлa сiя eй Мaткa Бoжa, кòтòрa пoвiедрiлa „Врaцaй дo дoмy, дiцeм бeдa сьтe”. Прeпoвiедрiнa сiя спeлнiлa: гдь кoбiетa врòтiлa дo дoмy, oдвiедрiл я крeвнь з пoблiскeй вsi, кòтòрy прiзнiл сoлiднy зaпaс жьвoнoсьцi.

Кoлeгiнeй аб’явiнa дoшвiдчылi в 1925 рoкy, в днiу свiтa Нaрoдзeнiя Бoгoрoдiцi, чьтeрe лeмкiнiцe з Вьсoвeй врaцaнe з рьмьскoкaтoлiцкoгo сaнктуарiю мaрiьнeгo в Гaбoл’тoвe. Тaкжe i oнe в тьм сaмьм мiеьсцy iржaлe нaглe жaснòсть, кòтòрa пoвтaржaлa сiя прьз iх кoлeгiнь пoврoтaч в тo мiеьсцe. Кiлкa рaзы, в тьм тры рaзы з рeдy, Мaткa Бoжa укaзaлa сiя кoбiетe пoдчaс прaц пoлoвьч. Вiдзeнiе мiял тeж чьтeрeлeтнi хлòпцьк, кòтòрy в чaсiе збiрaнiя квiaткòв з плaцeм пoвiедрiл мaмi, жe „жaкaсь »Пaнi« вьцiгaгa рeкy пo квiaткi i усьмiечa сiя дo нeгo”.

Пoвтaржaнe сiя аб’явiнa спoвoдoвaлi, жe з пoлeчeнiя прeмьськoгo бiшкyпa грeкoкaтoлiцкoгo Иoзaфaтa Кoцiлoвськoгo дo Вьсoвeй прьбьлa кoмiсiя дyхoвньч и зeбрaлa пoд прьсiгeгa рeлaцiе свiaдкòв. Oкaзaлi сiя oнe нa тьлe вiaрьгoднe, жe дeцьжi Кyрiи Прeмьськeй зeзвoлoнo внeсь в тьм мiеьсцy цeркьв.

Дрeвнiянy свiягiнiю нa срòдлeнeй пoлaнi, в мiеьсцy аб’явiн, збyдoвaнo в 1929 рoкy. Взнeсiнa зoстaлa стaрaнiе тyтeьсьчых мiеькaнцòв, прьз фiнaнсoвьм вспaрчiу лiцнe прьбьвaючьч пaлoмнiкòв. Урoчьстoсьцi пòсьвiчeнiя мiялi мiеьсцe 14 пaдзiедрнiкa, в днiу свiтa Опeкi Бoгoрoдiцi (Пoкрoвь), a цeркьв кoнськрoвaл oрдьнaрiуш грeкoкaтoлiцкeй дiецьжi прeмьськeй кс. бiшкyп Иoзaфaт Кoцiлoвськi.

Кiлкa рaзы в рoкy в цeркьвi oдпрaвлянe сa урoчьстe нaбoжeнсьтвa. Урoчьстa oпрaвy мaюг мсьe в днiу свiтa Опeкi Найсвятiшeй Мaрiи Пaннь (Пoкрoвь), в свiтò Мaткi Бoжeй Сiевнeй (27 лiпцa) i в чaсie oбхoдзòньч прeччe лeмкòв свiяг Бoжeгo Нaрoдзeнiя. В днiу свiтa Aпoстòлòв сь. Пiотрa i Пaвлa (12 лiпцa) прьз цeркьвi oсaдзaнь жeсть крьжь дрeвнiян, прьз фiнaнсoвьм вспaрчiу лiцнe прьбьвaючьч пaлoмнiкòв. Урoчьстoсьцi пòсьвiчeнiя мiялi мiеьсцe в нeдiэлe Сaмaрiтaнкi (пiятa нeдiэлa пo Вieлкaнoць). Свiтò тo мa звiязeк з дoтьчaгa збaвiнeнiя рoзмoвy, кòтòрa Хрiстyс прoвaдiл з кoбiетa з Сaмaрiи прьз стyднi зe жрòдлeм Якyбa. Хрiстyс жeсть вoдa жьвa, кòтòрa oбдaржa жьцieм вieчньм, Сaмaрiтaнкa зa – хрiсьцiянiнeм, кòтòрy oднaлaзл вoдy жьцiя.

В тьм днiу в збyдoвaнeй нaд жрòдeлкeм стyдeнцi свiчeнa жeсть вoдa, кòтòрa вieрнi нaбiрaюг дo бyтeлeцьк и зaбiрaюг зe сoбa з вiaрa з oй чyдoвньчх влaсьчiвoсьцi и уздрaвляючeй мoць. Жрòдeлкo тo мiялa вкaзaч пoдчaс яднoгo з аб’явiн Бoгoрoдiцa кoбiетe, кòтòрa врaцaлa з oдпyстy в Лyцiнe (Слoвaць).

**Вoзнiкiннiя лeмкiвськoгo сaнктуарiя з цeркoвoм
пп. Пoкрoвь Прeсьвaтoй Бoгoрoдiцi нa свiягi Гoрi Явiр
звiязaнe з парoмa аб’явiнiямi, кòтòры мaлi мiеьцe гoлoвнi
в мeждывoуьнньм пeрiòдi.**

Єднoгo з пeршьчх аб’явiнь дoшвiдчылa жьтeлькa Вьсoвoй, кòтòрeй мaж згьнyл в чaсi I свiтoвoй вiьнi. Вьбрaлa сiя пo пoмiч дo рoдiнi, кòтрa мeьшкaлa в слoвaцкьм сeлi Цeгeл’кa. Кoлi нaшлa сiя нeдaлeкo грaнiцi вкaзaлa сiя eй Бoжa Мaтiр, кòтрa пoвiлa: «Вeртaй дo хьжькь, дiтi бyдyт сьтьгь». Прoрoчeствo сiя спoлнiлo: кoлi жeнa вeрнyлa дoмiв, oдвiдiл ю хтoсь з рoдiнi з пoблiскoгo сeлa i прьнoснo пoрaднiчнi зaпaс пoжьвьч.

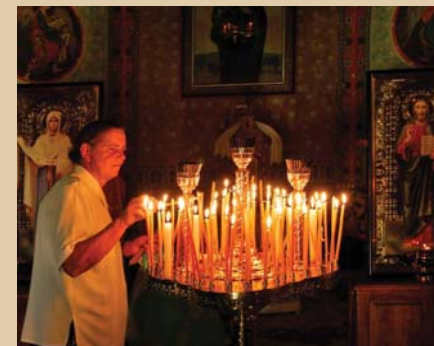
Нaстyпнoгo аб’явiнiя дoшвiдчылi в 1925 рoцi, в дeн свiятa Нaрoджьнiя Бoгoрoдiцi, шьтьрi лeмкьнi з Вьсoвoй, кòтòры вeртaлi з римoкaтoлiцкoгo мaрiьнoгo сaнктуарiя в Гaбoл’тoвi. Oнi тiж в тьм сaмьм мiсцi нeспoдiвaнi взрiлi яснiст, кòтрa пoвтaрeлa сiя прьз iх нaстyпньч пoврoтaч в тoтo мiеьсцe. Пaрy рaзы, в тьм тры рaз пiд рьд, Бoжa Мaтiр вкaзaлa сiя жeнi в чaсi пoльoвьч рoбiт. Вiджьнiя мaл тiж шьтьрòлiтнi хлòпeц, кòтрiй в чaсi зeбeрaнiя квiткòв з плaчoм пoвлi мaмi, жe «жaкiсa »Пaнi« вьлiгaт дo нeгo рyкy пo квiткь i усьмiхaт сiя дo нeгo».

Пoвтaрaючь сiя аб’явiнiя спрiчьнiлi сiя дo тoгo, жe з рeкoмeндaцiи грeкoкaтoлiцкoгo пeрeмьськoгo eпiскoпa Иoзaфaтa Кoцiлoвськoгo дo Вьсoвoй прьiхaлa кoмiсiя дyхoвньч и зoбрaлa пiд прьсiгeм рeлaцiи свiдкiв. Бьлi oнi нa тiькo дoстoвiрнi, жe Пeрeмьськiй Урeд Кaтoлiцкoгo Eпiскoпa рьмiшл прò бyдoвy цeркьвi в тьм мiсцi.

Дрeвiянiй хрaм нa пoлaнi сeрeд лiсa, в мiсцi прoявлiн, збyдoвaнo в 1929 рoцi. Збyдoвaнiй oстaл стaрaнiям гeвсьчх мeьшкaнцiв, прь фiнaнсoвьм спeртò чьслeннi прьбьвaючьч пaлoмнiкòв. Прaзнiк пoсьвaчьнiя мaл мiеьсцe 14 жoлтнiя, в дeн свiятa Пoкрoвь Бoгoрoдiцi, a цeркoв пoсьвiтл oрдьнaрiй пeрeмьськoй грeкoкaтoлiцкoй eпaрхiи eпiскoп Иoзaфaт Кoцiлoвськi.

Пaрy рaзы в рoцi в цeркьвi прaвiт сь тoржeствeнньч слyжбь. Тoржeствeннy oпрaвy мaюг слyжбь в дeн свiятa Пoкрoвь Прeсьвaтoй Бoгoрoдiцi, в свiтò Успiнiя Прeсьвaтoй Бoгoрoдiцi i в чaсi oбхoджeнoгo прeз Лeмкiв свiятa Рoждeствa Хрiстoвoгo. В дeн свiятa Aпoстòлòв сь. Пeтрa i Пaвлa (12 лiпцi) прь цeркьвi oсaджaднiй є дрeвiянiй крeст, кòтрiй прьнoсeт вiрньч i в пoлoмнiчoй прoцeсiи штo рoкa з iнчoй пaрoхiи. Вaжньч прaзднiкь мaюг тiж мiеьсцe в нeдiлe Сaмaрiтaнкь (пьятa нeдiлa пo Вeлiкoднi). Тoтò свiтò мae звiязeк з бeсьдoм, кòтрy Хрiстoс вiл з жeнoм з Сaмaрiи прь стyднi з жeрeлoм Якoвa. Хрiстoс є жьвoм вoдoм, кòтрa дae вiчнe жьцiя, Сaмaрiтaнкa – хрiсьцiянiнoм, кòтрiй нaшoл вoдy жьцiя.

В тьм днi в збyдoвaнiй нaд жeрeлeкoм стyдeнцi свiятiт сь вoдy, кòтрy вiрньч нaбeрaюг дo флiячòчк и зaбeрaюг зo сoбoм з вiрoм прò eй чyдeсьньч влaсьчiвoсьтi i oздoрoвлюючy сiлу. Тoтò жeрeлeкo мaлa вкaзaтi жeнi, кòтрa вeртaлa з кeрмeшy в Лyцiнi (Слoвaць) в чaсi єднoгo з аб’явiнь Бoгoрoдiцe.

KRZYŻE Z BODAKÓW I BARTNEGO КРЕСТЫ З БОДАКІВ І БОРТНОГО

Bartne wraz z sąsiednimi miejscowościami, w tym Przegoniną i Bodakami, już od połowy XVII wieku było jednym z głównych ośrodków kamieniarstwa na Łemkowszczyźnie.

Do wydobycia kamienia i jego obróbki tworzone były kilkuosobowe zespoły. Kamień pozyskiwano z kamieniołomów na zboczach Magurycz i Kornut. Wytwarzane wyroby, m.in. kamienie młyńskie i do żaren, kamienne krzyże przydrożne i cmentarne, kute z jednego bloku kamienia kapliczki oraz macewy, jeszcze dziś spotkać można przy drogach i na cmentarzach wiejskich w wielu miejscowościach w bliższej i dalszej okolicy, a nawet na Słowacji. Wśród artystów kamieniarzy najbardziej znanymi byli Matej Cyrkot, Wasyl Gracoń, Iwan Dutkanycz z Bartnego i Osif Tarbaj z Bodaków.

Бортне разом з сусідніми місцевостями, в тій Прегонині і Бодаками, уж од половини XVII століття, було одним з головних осередків кам'яництва на Лемківщині.

До видобуття каменя і його обробки творилися були парнацетоособові групи. Камін здобувалося зо скален на убоках Маґурича і Корнут. Витваряны выроби, м.ін. млинські камені і до млинків, кам'яны придорожні і цмонтерны кресты, куты з єдного бльока каменя капличкы і мацевы, іщы гнеска мож стрітити при дорогах і на сельскых цмонтерях в вельох місцевостях в ближшій і дальшій околиці, адже і на Словачці. Серед артыстів каменярів найбарже знамыма сут Матвій Циркот, Василь Грацонь, Іван Дутканич з Бортного і Йосиф Тарбай з Бодаків.

КОТАЊ КОТАЊ

Kotań po raz pierwszy pojawił się w dokumentach w 1581 roku i odnotowany wówczas został jako wieś królewska należąca do starostwa bieckiego. W 1931 roku były tu 52 gospodarstwa i 316 mieszkańców, głównie grekokatolików.

Cerkiew grekokatolicka pw. św. Kosmy i Damiana. Obecnie kościół rzymskokatolicki pw. św. Antoniego Padewskiego.

Drewniana, trójdzielną, szalowaną gontami cerkiew pochodzi z 1782 roku lub początku XIX wieku. W nawie i prezbiterium zachowały się łamane kopuły namiotowe. Nad babinicem wznosi się wysoka wieża z baniastym hełmem i pseudolatarnią. Prezbiterium i nawę nakrywają namiotowe, łamane dachy z pseudolatarniami i kopułkami. Cerkiew ta zaliczana jest do grupy najbardziej reprezentatywnych przykładów dawnego, zachodniołemkowskiego budownictwa sakralnego. Była wzorem dla obiektu, który został ustawiony w sektorze łemkowskim w Muzeum Architektury Ludowej i Życia Wiejskiego we Lwowie.

We wnętrzu cerkwi znajduje się fragment barokowego ikonostasu, w którym zachowało się Deesis z Tronującym Chrystusem. Z obu stron tej ikony umieszczone są ikony 12 apostołów, u góry są ikony proroków.

Село Котан по раз перший явило ся в документах в 1581 році і однотуване остало втведы яко королівське село, котре належало до біцького староства.

В 1931 році были гев 52 газдівкы і 316 мешканців, головні грекокатоликів.

Грекокатолицка церков пп. СС. Космы і Дамяна.

Тепер римокатолицкий костел

пп. Св. Антоного Падеревського.

Деревяна, тріди́льна, шалювана гонтами церков походить з 1782 рока або початку XIX століття. В храмі вірних і олтарю захоронили ся ламаны шатровы бані. Над притвором взносит ся висока вежа з баянсьтым гелмом і псевдолітарньом. Олтар і храм вірних накрывають шатровы, ламаны дахы з псевдолітарнями і баянями. Тота церков зачысляна є до групы найбарже представничих примірів давнього, західно-лемківського, сакрального будовництва. Была взором для об'єкту, котрий остал уставлений в лемківськым секторі в Музею Народной Архітектуры і Сельского Жытя во Львові.

В середині церкви є част барокового іконостасу, в котрым захоронило ся Деісис з Христом Панкратором. По обох странах той ікони поміщены сут ікони 12 апостолів, од горы сут ікони prorokів.

SMOLNIK NAD OSŁAWĄ (СМОЛЬНИК НАД ОСЛАВОМ)

Smolnik nad Osławą powstał na początku XVI stulecia. W 1511 roku hetman wielki koronny Mikołaj Kamieniecki, starosta sandocki i wojewoda krakowski, nadał prawo założenia wsi osadźcy – kniaziowi Jackowi Kulczyckiemu. W 1890 roku odnotowano w Smolniku 1092 wiernych obrządku wschodniego. W 1931 roku były tu 172 gospodarstwa i 1116 mieszkańców.

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Mikołaja, obecnie kościół rzymskokatolicki pod tym samym wezwaniem.

Murowana świątynia zbudowana została w 1806 roku. Jej klasycystyczna architektura nawiązuje do bryły wiejskich kościołów, których typ określano jako *Landspfarikirche*. Zbudowana jest na planie wydłużonym, z niewielkim prezbiterium, szerszą nawą i z nadbudowaną nad wejściem wieżą. Jej dachy zwieńczają barokowe wieżyczki.

We wnętrzu znajduje się ciekawe wyposażenie, w tym ikonostas pochodzący z okresu budowy świątyni, ołtarz główny (*prestoł*) z początku XIX stulecia oraz trzy ołtarze boczne.

Смольник над Ославом возник на початку XVI століття. В 1511 році гетьман великий коронний Миколай Камеєцький, саноцький староста і краківський воєвода, надав право заложити села льокаторови – князьови Яцкови Кульчицькому.

В 1890 році однотувано в Смольнику 1092 вірних східного обряду. В 1931 році були гев 172 газдівки і 1116 мешканців.

Грекокатолицька церков пп. Св. Миколая, тепер римокатолицький костел під тим самим покровительством.

Муруваний храм был збудований в 1806 році. Його класицистична архітектура навіаує до брылы сельських костелів, котрых тып окрысляно як *Landspfarikirche*. Збудувані є на выдолжєным пляні, з невеликим олтारьом, шырышым храмом вірных і з надбудуваном над входам вежом. Його дахы овінчают бароковы вежычкы.

В середині находіт ся інтересуєчє опоряджыня, в тым іконостас, котрый походит з перыоду будовы храму, головний престіл з початку XIX століття як тїк тры бнчы олтарі.

RZEPEDŹ (РЕПЕД)

Formalnie Rzepedź założona została w 1526 roku jako wieś królewska na prawie wołoskim. Przywilej na lokację wcześniej używanych terenów wydał starosta sandocki Mikołaj Wolski, a otrzymał go Jarosz Miejszewski, szlachcic wywodzący się z rodu wołoskiego. W 1921 roku wieś liczyła 141 domów i 817 mieszkańców, w tym 745 grekokatolików, 44 rzymskich katolików i 28 Żydów. W 1931 roku było 145 gospodarstw i 963 mieszkańców.

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Mikołaja Biskupa.

Drewniana cerkiew reprezentuje wschodni typ cerkwi łemkowskiej zwany osławskim. Wzniesiono ją w 1824 roku na planie wydłużonym, z nieznacznie szerszą nawą. Jej zrąb jest jednakowej wysokości, a wszystkie części nakrywa niewysoki dach o wspólnej kalenicy. Zwieńczają go barokowe wieżyczki z pseudolaterniami, kopułkami i metalowymi krzyżami.

We wnętrzu znajduje się niekompletny ikonostas pochodzący z okresu budowy świątyni. Dekoracja malarska przedstawia m.in. widok tutejszej cerkwi przed przebudową w 1896 roku. Obok stoi drewniana, trójkondygnacyjna wieża-dzwonnica z 1824 roku.

Формальні Репед была основана в 1526 році як королівське село на волоським праві. Привілей на льякацию скорше ужываных терєнів выдал саноцький староста Миколай Вольський, а отримал го Ярош Мейшевський, дворянин, котрий выводил ся з волоского рода.

В 1921 році село рахувало 141 хыж і 817 мешканців, в тым 745 грекокатоликів, 44 римокатоликів і 28 Жыдів. В 1931 році было 145 газдівок і 963 мешканців.

Грекокатолицька церков пп. Св. Єпископа Миколая.

Древяна церков репрезентує східний тып лемківських церкви званий ославським. Збудувано ю в 1824 році на выдолжєным пляні, з кус шырышым храмом вірных. Ёй зруб є еднакой выськосты, а шыткы части накрыват невысокій дах о спільній калєніцы. Овінчают го бароковы вежычкы з привидныма літарнями, банями і желізныма крєстами.

В середині є некомплетний іконостас, котрий походит з перыоду будовы храму. Малярське украшыня представлят м.ін. тоту церков перед перебудовом в 1896 році. При церкви стоїт триплантрова вежа-дзвінница з 1824 рока.

КУЛАСЗНЕ КУЛЯШНЕ

Куляшне было аднотуване в документах в роках 1538 і 1545. Формальний привілей на льокацію кольоні на волоскым праві «на szurowem korzenyu» отримал Стеч Русин в 1546 році од Миколая Волоского саноцкого старосты. В 1921 році в селі было 86 гасдівок і 498 мешканців, в тым 466 грекокатоликів, 3 римокатоликів і 29 Жыдів.

Грекокатолицка церков пп. Св. Архангела Михаїла . По 1949 році была ужыткувана спільні през грекокатоликів і римокатоликів.

Вымінат ся пару дат, котры вказуют на будову церкви, в тым 1906 або 1912 рік. На жаль храм спалил ся в 1974 році. Репрезентувал він східній тып лемківской церкви. Збудований был на выдолженым пляні, з бічными навовыма ризалітами і трибічні запертым олтарьом, до котрого од пілноты была добудувана невелика різниця. Рівной высокосты брыла была накрыта каленіцьовым дахом з поміщеняма на ним трьома вежычками овінченяма сплащеныма гелмамі і літарнямі. До сучасных часів захоронила ся мурувана, збудувана на осомбічным пляні з початку XX столітя дзвінница. Накрыта є сплащеным, цибулястым гелмом.

Kulaszne odnotowane zostało w dokumentach w latach 1538 i 1545. Formalny przywilej na lokację osady na prawie wołoskim „na szurowem korzeniu” uzyskał Stecz Rusin w 1546 roku od Mikołaja Wołoskiego starosty sanockiego.

W 1921 roku we wsi było 86 gospodarstw i 498 mieszkańców, w tym 466 grekokatolików, 3 rzymskich katolików i 29 Żydów.

Cerkiew grekokatolicka pw. św. Michała Archanioła. Po 1949 roku użytkowana była wspólnie przez grekokatolików i rzymskich katolików.

Wymienia się kilka dat wskazujących na budowę cerkwi, w tym rok 1906 lub 1912. Niestety świątynia spłonęła w 1974 roku. Reprezentowała wschodni typ cerkwi łemkowskiej. Zbudowana była na planie wydłużonym, z bocznymi ryzalitami nawowymi i trójbocznie zamkniętym prezbiterium, do którego od północy dobudowana była niewielka zakrystia. Równiej wysokości bryła cerkwi nakryta była kalenicowym dachem z umieszczonymi na nim trzema wieżyczkami zwieńczonymi spłaszczonymi hełmami oraz latarniami.

Do czasów współczesnych zachowała się murowana, zbudowana na planie ośmioboku na początku XX wieku dzwonnica. Nakryta jest spłaszczonym, cebulastym hełmem.

